

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VI

CELOVEC, SOBOTA, 1. XII. 1951

ŠTEV. 85 (454)

Ob izbojevanem uspehu

Volitve v Kmetijsko zbornico, v odbore okrajnih kmečkih zborskih in krajevne kmečke odbore so za nami. Diktatura ene same stranke v kmetijski zbornici in komanda nekaterih oseb v agrarni politiki dežele sta zrušeni. Konec vlastodržstva Gruberja in Ferlitscha, ki sta po svoji volji v kmetijsko zbornico posadila svoje „najzvestejše“ in s katerimi sta, kakor je politično najbolj odgovarjalo, odstavljala načelnike krajevnih kmečkih odborov in ne upoštevajoč potrebe celote po svojem ozkem nacionalnopolitičnem in strankarskem obzorju upravljala in delila sredstva za pomoč in pospeševanje kmetijstva. Konec pa naj bo tajnih naklepov gospodarskega zapostavljanja jezikovno mešanega ozemlja v korist nemškega dela dežele, ki jih je tako očitno razgalil volilni boj zadnjih tednov.

OeVP-ju podrejeni „Kärntner Bauernbund“ je moral z volitvami vzeti na znanje, da mu je večina koroških kmetov izrekla nezaupnico za njegovo početje v zadnjih 6 letih. Vsa samohvala, vsi poskusi ustrahovanja z obrabljenimi političnimi frazami ter namigovanja, da ima edino on v Gruberju in Ferlitschu „dobre zveze z Dunajem“, pri večini koroških kmetov niso potegnile. Trditev, da stojijo vsi kmetje za Gruberjem in Ferlitschem, je bila postavljena na laž, kajti le 45,2% volilcev je dalo svoj glas za staro politiko v Kmetijski zbornici. Brez dvoma pa je zgovornemu Grafu, Gruberju in Ferlitschu uspelo več kot polovico volilcev „Bauernbunda“ speljati na led, da so še enkrat v svojo škodo dali glas za koristi zemljiške gospode.

Prav očiten poraz pa je OeVP-Bauernbund doživel po naših krajih, kjer smo v Kmečki gospodarski zvezi postavili svoje kandidate. Dosegel je le še eno tretjino oddanih glasov, v enajstih občinah pa je dobil manj glasov kakor pa 1932 njegova predhodnika Landbund in Christl. Bauernbund.

Najbolj zaletavi nasprotnik Bauernbunda v deželi je bil VdU s svojo „Unabhängige Bauernschaft“, ki je proti koncu volilnega boja prorokoval, da bo dobil v deželi absolutno večino. Navzlic svojemu farizejskemu svetohljenju kmetom mu je uspelo združiti v deželni merilu le 26,8% volilcev.

Na jezikovno mešanem ozemlju pa je doživel najklavnejši poraz. Za okrajno kmečko zbornico Celovec je dosegel samo 14,2% glasov, v okraju Celovec 17,5% in v okraju Beljak 23,2%. V sodnih okrajih Pliberk in Borovlje pa mu ni sledilo niti 5% volilcev. Temu nasproti pa vidimo, da je v okraju Št. Vid dosegel 39%, v okraju Feldkirchen pa celo 40,6% glasov.

Naše kmečko ljudstvo je z volitvami ponovno izpovedalo, da odklanja hujskače, nestrpnosti in netilce novih pohodov po slovenski zemlji, ki jih združuje VdU; izpovedalo je, da odklanja režime Dollfusove, Schuschnigove in Hitlerjeve dobe, ki so ga prav preko svoje Landesbauernschafti in Kmetijske zbornice kruto preganjali in zapostavljali.

Kmečka gospodarska zveza je šla na volitve s pozivom na enotnost kmečkega ljudstva po naših vaseh in boju za svojo enakopravnost v deželi. Na nadstrankarski podlagi ji je v vaseh in občinah, kjer je postavila svoje kandidatne liste, uspelo združiti na svoj volilni program in na svoje kandidate skupno 33,7% kmetov. S tem je na jezikovno mešanem ozemlju izšla iz volitev kot najmočnejša volilna skupnost. Našemu podeželju je priborila 84 zastopnikov, ki bodo čuvali, kovali in utrjevali enotnost naših vasi in se borili za njihovo enakopravnost in gospodarski napredek.

Koroški tisk je po volitvah smatral kot najvažnejše, da zapiše, da smo Slovenci izgubili

nasproti 1932 okoli 800 glasov. Ne samo, da je ta trditev močno pretirana, ona je brez vsake podlage. Koroški Slovenci s temi volitvami nismo izgubili ničesar, temveč smo si priborili nazaj del tega, kar nam je bilo odvzeto po letu 1934 in kar se nam je po letu 1945 odklalo od vseh strani. Izvolili smo si svoje zastopnike, najboljše ljudi iz svoje srede smo spravili na odgovorna mesta. Ustvarili

smo pogoje, da bomo o naših kmečkih potrebah v prvi vrsti sami odločali ter da bomo v nepopustljivem zastopanju interesov naših vasi v kmečkih vprašanjih odpravili strankarsko razcepljenost, združili naše kmečko ljudstvo in skovali tako skupnost, ki bo v korist nam samim, ne pa posameznim strankarskim kričanjem in njihovim privrčencem na nemškem ozemlju.

Razgovori o evropski vojski

Pod predsedstvom generala Eisenhowera, vrhovnega poveljnika oboroženih sil severnoatlantskega pakta, je bil v Rimu sestanek vojaškega odbora severnoatlantskega pakta. Kakor poroča Reuter, je na tem sestanku general Eisenhower rekel, da je treba pospešiti ustanovitev evropske vojske. Ta vojska bi lahko po njegovem mnenju ob udeležbi Nemčije rešila vprašanje obrambe Srednje Evrope.

United Press poroča, da je general Eisenhower na tem sestanku izjavil, da računa njegovo poveljstvo na majhne taktične atomske bombe, ki so jih pred kratkim preizkusili v ZDA. Nadalje predlaga, da je treba nujno organizirati 60 do 70 divizij.

Po sestanku vojaškega odbora Atlantskega pakta je bil sestanek obrambnih ministrov držav članic pakta. United Press poroča, da so na tem sestanku sprejeli naslednje sklepe: 1. sprejet je vojaški načrt s priporočilom, da

se revidira po končnem sporočilu, ki ga bo prihodnji mesec predložil Harriman, 2. sklenjeno je, da bo sleherno nadaljnje delo za ustanovitev komisij na Srednjem vzhodu preloženo na prihodnje leto, dokler ne bosta postali Grčija in Turčija enakopravni članici Atlantskega pakta, 3. svetu Atlantskega pakta bodo predložili sporočilo, da ni bil dosežen sporazum, kako naj bi bila oborožena atlantska armada, 4. pri vprašanju pomorskega poveljstva je še vedno nesoglasje med ZDA in Veliko Britanijo, tako, da so se ministri sporazumeli, da bodo priporočili svetu, naj bi imel poveljstvo nad kanalom Le Manche in Severnim morjem britanski oficir.

Ob zasedanju sveta Atlantskega pakta v Rimu poudarjajo italijanski uradni krogi, da bi bilo treba ustvariti atlantsko skupnost, ki bi pomenila ne samo koordinacijo obrambnih naporov, ampak tudi skupno akcijo na političnem, gospodarskem in kulturnem področju.

V Perziji še vedno ni miru

Spor z Anglijo je sicer vsaj začasno črtan z dnevnega reda, zato pa se pogosto dogaja, da pride do spopadov med demonstranti in policijo. Tako je policija pred dnevi udrila v šole, da bi aretirala nekatere študente, ki jih dolžijo, da so baje ovzročili neke nemire v Teheranu. Dijaki pa seveda niso čakali prekršanih rok, mrveč so se zbrali na cestah in priredili pravo demonstracijo. Eni so nazdravljali Mosadeku, drugi so vpili: dol z njim, vsi pa so si bili enotni proti policiji. Prišlo je do resnega spopada, pri katerem je bilo ranjenih kakih 100 oseb. Okoli 20 študentov in 10 policistov je še vedno v nejasnem zdravstvenem stanju. Številne osebe so bili tudi aretirane, niso pa objavili točnega števila aretirancev.

Po podobnih spopadih med študenti in policijo, do katerih je prišlo predvsem v času, ko je bil ministrski predsednik Mosadek v Ameriki, je smatral poveljnik iranske policije Mosayeni za potrebno, da odstopi. Na njegovo mesto je

Mosadek imenoval dosedanega ministra za delo Kalalija.

Za Perzijo so o sporu z Anglijo nastale velike skrbi, kam naj bi zdaj prodajala svoj petrolej. Odločila se je, da v bodoče svojega bogastva ne bo odrekla tudi državam pod sovjetskim vplivom. Podpredsednik vlade Fatemi je namreč sporočil, da bo začela prodajati petrolej vzhodnemu bloku, čim bodo urejene potrebne formalnosti. Dejal je, da je prodajanje petroleja gospodarski in ne politični posel in da Perzijo pri trgovanju ne zanimajo politični nazori kupovalcev.

Amerika sicer skuša Perziji pomagati v sedanjem položaju, kar kaže pomoč v znesku 23 milijonov dolarjev. Perziji pa so še poleg tega zaprosili za posojilo, s katerimi bi uravnovesili svojo bilanco. Ameriško zunanje ministrstvo zdaj proučuje to prošnjo, ni pa še znano, kakšna bo končna odločitev.

Državni prevrat v Siriji

Sirija je znana kot država, v kateri nobeni režim ni varen pred presenečenji, upori in prevrati. Samo v zadnjih treh letih se je doslej pripetilo, da so vrgli štirikrat vlado in prevzeli oblast v državi. Navadno se je vladajoči sili uprla vojaščina, ki si pa tudi ni mogla dovolj utrditi svoj položaj in je oblast ponovno prešla v roke drugih strank.

Tudi zadnje tri tedne je Sirija preživljala vladno krizo in šele pred dnevi je uspelo voditelju ljudske stranke Dalavibu sestaviti novo vlado. Toda svojega uspeha se ni dolgo veselil, ker je ponovno nastopila vojaščina in pod vodstvom šefa generalnega štaba sirijske vojske Shishklyja prevzela državno vodstvo. Ljudski stranki očitajo, da je že večkrat skušala uničiti neodvisnost dežele, ker je skušala doseči

združitev z drugimi državami. Zase je zahtevala tudi vodstvo in nadzorstvo nad varnostnimi organi, da bi jih pri predvidenih volitvah izrabila v svojo korist. Tega pa vojaščina seveda ni hotela dopustiti in si je osvojila oblast ter kontrolira vse vojaške in varnostne ustanove. Aretirani so bili tudi nekateri člani vlade in vojska je zasedla vsa važna poslopja, pred palačo predsednika pa postavila posebno stražo.

Dejanski vzrok neredom v Perziji so deljena mnenja o predlogu Velike Britanije, Francije, Turčije in Združenih držav Amerike za postavitve poveljstva za Srednji vzhod. Iz tega vzroka je pred enim mesecem odstopil tudi ministrski predsednik Hasuan Haki, ki mu ni šlo v račun, da je zunanji minister Atausi ostro kritiziral politiko zapadnih sil.

SPOŠTOVANJE VRHOVNE VOLJE NARODA JE EDEN NAJVAŽNEJŠIH TEMELJEV ZA KREPITEV SISTEMA KOLEKTIVNE VARNOSTI V SVETU

V FLRJ pomiloščenih 2400 obsojencev

Ob priliki praznika 29. novembra je bilo v Jugoslaviji pomiloščenih 2400 obsojencev z delno oprostitvijo kazni. Med njimi je bila 34 osebam, ki so bile obsojene na dosmrtno ječo, kazen znižana na 15 do 20 let. Znižanje kazni se suče od 4 do 14 let. Ukaz o pomilostitvi je izdal na predlog predsednika jugoslovanske vlade maršala Tita prezident Ljudske skupščine.

Italija postane članica OZN

Skrbstveni odbor Organizacije združenih narodov je na svoji seji razpravljal o sprejemu novih držav v članstvo OZN in je francoska delegacija predložila predlog, da bi Italijo takoj sprejeli v Organizacijo združenih narodov. Sovjetski zastopnik je ob tej priložnosti izjavil, da bo njegova vlada vložila veto proti sprejemu Italije, ako ne bi hkrati upoštevali tudi sprejem drugih držav, tako Madžarske, Bolgarije, Romunije, Albanije in Mongolije. Poljski delegat pa je predlagal, da bi francoski predlog sploh črtali z dnevnega reda, kar pa so odklonili z 48 glasovi proti petim glasovom sovjetskega bloka.

Pri glasovanju o sprejemu Italije je 50 delegacij glasovalo za francoski predlog in le sovjetski delegat s svojimi štirimi sateliti je glasoval proti. O francoskem predlogu bo sicer razpravljala še Glavna skupščina, je pa vsekakor pričakovati, da se bo tudi tam pretežna večina izrekla za takojšen sprejem Italije v OZN.

Nova vlada v Siamu

Tudi v Siamu je vojaščina prevzela oblast in strmoglavila dosedanjo vlado. V proglasu vojske je rečeno, da je bila stara vlada razpuščena, državne posle pa je prevzel poseben začasni odbor pod vodstvom vrhovnega poveljnika siamske vojske generala Pin Čun Ahavana. Najnovejši dogodki v Siamu imajo že starejšo zgodovino, kajti že meseca junija so mornarski oficirji odvedli ministrskega predsednika maršala Songrama in ga internirali na neki ladji. Takrat mu je sicer še uspelo, da je pobegnul, zato pa je vojaščina podvzela zdaj bolj odločne korake.

Konferenca na Malaji

Britanski minister za kolonije Oliver Lyttelton je z letalom odpotoval na Malajsko, kjer se bodo sestali britanski vojaški in diplomatski predstavniki, da vzpostavijo delavnost glede naraščajočega odporiškega gibanja. Minister bo verjetno zahteval od svojih predpostavljenih, naj mu odgovorijo na vprašanje, zakaj je partizansko delovanje v primeri z letom 1948, ko se je tamkajšnje ljudstvo uprlo, tako močno narastlo.

Na konferenci bodo prisotni predstavniki Singapura, Hong Konga, otoka Borneo, Sarawak, predstavniki zunanjega ministrstva v Japonski, Indoneziji, Birmaniji, Filipinih in Indokini, kakor tudi komandant treh armad na Daljnem vzhodu, visoki britanski komisar v Indiji in neki avstralski opazovalec. Doslej še niso imenovali naslednika visokega komisarja za Malajsko, katerega so uporniki prejšnji mesec ubili.

Atomsko orožje za suhozemske čete

Šef štaba ameriške vojske general Lawton Collins je izjavil, da imajo Zdržene države Amerike atomsko orožje, ki ga bodo lahko uporabljale suhozemske čete v borbah na kopnem. Da bi izvežbali vojake v uporabljanju tega orožja, so postavili posebne edinice za vežbanje.

80 let socialnega zavarovanja na Koroškem

Občni zbor Koroške pokrajinske bolniške blagajne

Dne 22. novembra t. l. je imela Koroška pokrajinska bolniška blagajna (Kärntner Gebietskrankenasse) svoj redni občni zbor, na katerem je načelnik Feik izjavil, da se letošnji občni zbor vrši v letu, ko je mogoče pokazati na dobo osemdesetletnega bolniškega zavarovanja na Koroškem. Pred osemdesetimi leti je nekaj stavcev v Celovcu ustanovilo v obliki društva na podlagi medsebojne pomoči bolniško in podporno blagajno. Iz tega skromnega začetka se je razvilo bolniško zavarovanje na Koroškem do današnje pomembne ustanove. Hkrati z razvojem socialnega zavarovanja v Avstriji predstavlja bolniško zavarovanje na Koroškem pomemben faktor za zavarovance in narodno gospodarstvo.

Načelnik Feik se je nadalje med drugim bavil z vprašanjem honorarnih zdravnikov, ki so zdravniško pogodbo nepričakovano odpovedali in postavili zahteve, ki merijo stvarnosti močno presejajo. O zahtevah zdravnikov so v teku pogajanja. S priznanjem pa je poudaril doseženi sporazum z zobozdravniki in dentisti. Kljub prednostim za obe strani je na tej pogodbi Avstrijska zdravniška zbornica izvajala kritiko.

V zadevi prehrabnih stroškov v bolnišnicah se niso mogli zediniti, ker so bolnišnice, ne da bi bile stopile v stik z blagajno, zvišale postavke v taki meri, ki za zavod niso sprejemljive. Proti onim lekarnam, ki so pri oddaji zdravil in zaračunavanju povzročile ogorčenje med zavarovanci, je zbornica lekarnarjev uvedla disciplinarni postopek in so bili v nekaterih primerih izrečeni pisni ukori, v nekaterih pa naložene denarne globe.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je načelnik Feik poudaril zgledno izvrševanje dolžnosti in vnmno nameščencev bolniške blagajne ter delo lastnih ambulatorijev, ki so se izkazali kot zelo koristni za zavarovance. Načrta za izgradnjo doma za okrevališče niso mogli uresničiti in sicer zaradi odklonilnega zadržanja podjetnikov v nadzornem odboru, kar pomeni za blagajno občutno finančno škodo in omalovaževanje zavarovancev.

V debati je zastopnik zavarovancev Kronig navajal primere, ko je neka lekarna spet zahtevala neopravičena doplačila za medikamente, v ostalem pa je svaril proti čezmernemu dobavljanju zdravil, ker jih pogosto bolniki niti ne porabijo.

Iz računskega zaključka Koroške pokrajinske bolniške blagajne so razvidne (zaokroženo) naslednje važnejše postavke: Skupni prejemki bolniškega fonda 49,9 milijona šilingov; izdatki 46,9 milijona šilingov; prebitok 3 milijone šilingov. Zavarovalni prispevki znašajo 40,8 milijona šilingov. Avgusta preteklega leta je imela bolniška blagajna 123.640 članov, kar je pomenilo najvišje stanje, odkar blagajna obstoja. Za zdravniške stroške, zdravljenje zob, nadomestke zob, zdravila in zdravilna sredstva, zdravilne pripomočke in domačo oskrbo

Tudi posledice zasedbe

Na nedavnem zasedanju so zastopniki tujskoprometnih podjetij, ki jih imajo zaplenjene zasedbene sile v vseh štirih conah Avstrije, ugotovili, da so doslej ostala zaman vsa prizadevanja, da bi zasedbene sile vrnila ta podjetja lastnikom. Spričo dejstva, da imajo zasedbene oblasti zaseženih še vedno 208 največjih avstrijskih tujskoprometnih obratov, hotelov, gostiln in kavarn z 9791 posteljami in 6000 nameščenci, so zborovalci znova apelirali na visoke komisarje, naj v sedmem letu po vojni vendar že prepustijo vodstvo teh podjetij njihovim lastnikom.

Primer na Dunaju, kjer so sovjetske zasedbene oblasti izpraznile dve stanovanjski hiši v 11. okraju, pa nazorno kaže, kako ogromno škodo utrpel avstrijsko gospodarstvo samo na področju poslopij, ki so jih zasegle zasedbene oblasti. Pri prevzemu teh dveh hiš je namreč dunajski mestni senat ugotovil obširne poškodbe. Po izpraznitvi obeh mestnih hiš manjkajo vse sanitarne naprave, na vratih ni več kljuk in okovja, stene so vsled nasilne odstranitve instalacijskega materiala težko poškodovane, deloma manjkajo deske v podih ter šipe v oknih, kletni prostori pa so do višine enega metra zaliti z vodo. Stroški za popravilo obeh hiš, ki imajo skupno 84 malih stanovanj, bodo znašali 1.800.000 šilingov.

je izdala blagajna 18,2 milijona šilingov (36,54 odstotkov prejemkov), za oskrbo v bolnišnicah 9,2 milijona šilingov (18,45 odstotkov); za bolnišnico, materinsko podporo in smrtnino 14,5 milijona šilingov (28,95 odstotkov), za zdravljenje v zdraviliščih, otroško in vaješko akcijo, zdravljenje v okrevališčih, vožnje in transportne stroške 1,6 milijona šilingov (3,17 odstotkov), za kontrolo in stroške zaračunavanja 510.000 šilingov (1,02 odstotka). Za odpise in druge stroške 456.000 šilingov (0,91 odstotka), upravne stroške 2,5 milijona šilingov

(4,98 odstotkov). Rezerva prebitka znaša 3 milijone šilingov.

Približno 70 odstotkov prejetih zavarovalnih pristojbin, okoli 138 milijonov šilingov, se knjiži na račun invalidnine, nezgodnega zavarovanja in zavarovanja za brezposelnost delavcev in nameščencev in se ta vsota nakazuje na pristojno mesto. Ta zadeva je posebno važna, da je javnost o tem obveščena, ker je po večini mnenja, da pripadajo vsi prispevki, ki jih plačujejo delavci in nameščenci, le bolniški blagajni.

Enakopravna ureditev šolstva v Jugoslaviji

Šolski pouk v materinskem jeziku je iz vzgojnih vidikov najboljša podlaga za razvoj in družabno izoblikovanje mladega človeka v koristnega člana skupnosti. Med naprednimi državami, ki so si to spoznanje osvojile in se po njem ravna v praksi, je tudi Jugoslavija.

Poleg slovanskih narodov žive na ozemlju Jugoslavije še najrazličnejše narodne manjšine. Ne glede na njihovo številčno moč nudi Jugoslavija vsem tem drugorodnim državljanom možnost šolske izobrazbe v njihovem jeziku.

Na skrajnem vzhodnem koncu Slovenije, v Prekmurju, živi tudi nekaj tisoč Madžarov. Socialistična, ljudska oblast ne pozna raznarodovalnih tendenc in narodnostnega odtujevanja, kakor je to še vedno v navadi pri nas na Koroškem. Tudi maloštevilne Madžare v Prekmurju smatra za enakopravne državljane in jim nudi vse možnosti in tudi sredstva za nacionalni razvoj. Med temi sredstvi je nedvomno šola prvenstvenega pomena.

V lendavskem okraju je 11 osnovnih šol, kjer poučujejo otroke v madžarščini, na gimnaziji v Lendavi pa ima madžarska manjšina posebne razrede in profesorje. Lansko leto so dobili 10 novih učiteljev za madžarščino.

Tu pa tam se v avstrijskem, predvsem seve v nacističnem tisku še vedno pojavljajo hujšakški članki, ki blatijo Jugoslavijo in jo dolžijo, da je zatrla in iztrebila Nemce v Banatu in Vojvodini. Resnica o tem je znana. Res, da je živelo pred vojno v teh jugoslovanskih pokrajinah mnogo več naseljenih Nemcev kakor dandanes. Znano pa je tudi, zakaj je tako. Mnogo Nemcev je svojčas prostovoljno sledilo goljufivi Hitlerjevi propagandi in njegovi paroli: Heim ins Reich. Mnogi so se udinjali nacističnim okupatorjem in so ob porazu Hitlerjeve vojske sledili prvim na sever. Oboji danes obremenjujejo državne proračune v Nemčiji in Avstriji. Tisti Nemci pa, ki svoje domovine v Jugoslaviji, kamor so se njihovi predniki naselili pred stoletji, niso zapustili, so danes z ostalim prebivalstvom, med katerim prebivajo, enakopravni državljani.

Po najnovejših vesteh so šolske oblasti avtonomne pokrajine Vojvodine odločile, da bodo v šolah, kjer je dvajset nemških otrok, uredili oddelke za pripadnike nemške manjšine. Učiteljski zbor za te oddelke se šola v posebnih desetmesečnih tečajih na učiteljski v Subotici. Šolska oblast je tudi poskrbela za pripravo in izdajo šolskih knjig v nemškem jeziku.

Spoštovanje volje naroda krepi varnost v svetu

Glavni tajnik Arabske lige Azam paša, ki se muhi na zasedanju Glavne skupščine Organizacije združenih narodov v Parizu, se je razgovarjal z dopisnikom Tanjuga in izjavil: Arabski narodi zahtevajo svojo neodvisnost. Borijo se proti tujemu gospodarstvu in razume se, da nočejo dovoliti, da bi izpod enega jarma prišli pod drugega.

Pri obrazložitvi stališča Arabske lige o vprašanju regionalne obrambe in o vprašanju splošne kolektivne varnosti v svetu je Azam paša izjavil: „Za varnost Srednjega vzhoda popolnoma zadostujejo sedanji regionalni sporazumi med arabskimi državami in sistem kolektivne varnosti Združenih narodov. Arabske države ne samo da sodelujejo s sistemom kolektivne varnosti OZN, pač pa imajo sebe tudi za njegov sestavni del.“

Azam paša je dodal, da med Egiptom in ostalimi arabskimi državami ni bistvenega nesporazuma o omenjenem vprašanju.

Med razgovorom je Azam paša poudaril, da imajo arabski narodi pravico, da sami uredijo svoje življenje, kakor hočejo in kakor je to v njihovem interesu. Spoštovanje vrhovne volje naroda je eden najvažnejših temeljev za krepitev sistema kolektivne varnosti v svetu. Iz tega prihaja Azam paša do zaključka, da ravnanje Velike Britanije v Egiptu niti malo ne prispeva k varnosti sveta, pač pa jo slabi. V zvezi s tem je omenil politiko Sovjetske zveze ki skuša izkoristiti ta položaj v svoje namene.

„Dobro nam je znan značaj Sovjetske zveze in ne želimo, da bi izpod enega jarma prišli pod drugega,“ je poudaril Azam paša. Arabski narodi nimajo nobenih iluzij o Sovjetski zvezi in ni niti govora o kakih kombinacijah arabskega sveta s Sovjetsko zvezo.

Na koncu je Azam paša omenil vprašanje Libije in izjavil, da njena sedanja vlada ni neodvisna, pač pa da je francosko-britanski satelit.

Nad 2500 mejnih kršitev

Obmejni organi vzhodnoevropskih Jugoslaviji sosednih držav so od leta 1948, ko je bila objavljena protijugoslovanska resolucija Kominforma, do 1. novembra t. l. izvršili skupno 2519 obmejnih incidentov, kršitev jugoslovanskega ozemlja in zračnega prostora na mejah Jugoslavije. V letu 1948 je bilo 74 incidentov, v letu 1949 jih je bilo 442, v preteklem letu pa 937, a v preteklih desetih mesecih tega leta 1066.

Navajajo te podatke piše „Borba“, da napadalnost in protijugoslovansko delovanje kominformskih držav ni popustilo niti pred samim zasedanjem glavne skupščine OZN. V oktobru tega leta je Madžarska povzročila 90 incidentov, Romunija 32, Bolgarija 23, Albanija 5.

„O tem kar se danes dogaja na jugoslovanskih mejah, ni sledu niti v letopisih srednjega veka. Pokanje bomb in strojnica so odmev ko-

minformovskih izjav o miru, ki jih delegati sovjetskega bloka ponavljajo v Parizu, kakor so jih prej v Lake Success, Flushing Meadowsu in na drugih mednarodnih konferencah“, zaključuje „Borba“.

Poplave v Franciji povzročile 6 milijard škode

V zadnem času je prišlo do velikih poplav tudi v Franciji in znaša po dosedanjih neuradnih podatkih škoda, ki so jo povzročile poplave v južni in srednji Franciji, okoli 6 milijard frankov.

Pariz. — Socialistična internacionala je poslala tajniku OZN Trygve Lieu brzojavko, v kateri protestira proti smrtni obsodbi, ki jo je izreklo špansko sodišče v Barceloni nad 34 delavci.

Po odstavitvi še aretacija

Meseca septembra so poročali iz Prage, da je v teku velika čistka v KP Češkoslovaške. Poleg številnih več ali manj pomembnih funkcionarjev je takrat zadelo tudi generalnega sekretarja Slanskyja, ki je bil odstranjen s tega položaja in kratko za tem imenovan za podpredsednika vlade.

Toda tudi na novem položaju ni ostal dolgo, ker so oblasti „našle“ dokaze za njegovo protidržavno delovanje in vohunstvo. Na podlagi teh „dokazov“ mu je Gottwald odvzel vse funkcije vključno s sedeža v parlamentu, nato pa ga pustil aretirati.

Vsekakor je v zvezi z aretaci Slanskyja zanimivo, da je bil on med tisti voditelji KP, ki so jih vzgajali v Moskvi. In še dober teden pred njegovo aretacijo so priporočali njegova zbrana dela kot nadaljnji prispevek k poznavanju zgodovine KP in k poglobitvi ideološke vzgoje partijcev. Ali še preden so ta njegova dela zagledala luč sveta, je kruta usoda čistke zlomila pisatelji samega.

Silna eksplozija na Danskem

Koncem preteklega tedna je v pomorskem arzenalu v Kopenhagenu zletelo v zrak skladišče, v katerem je bilo 10 velikih min, napolnjenih z nekim tajnim eksplozivom.

Pri eksploziji je zgubilo življenje 16 gasilcev, ki so poskusili v zadnjem trenutku omejiti in pogasiti požar, ki je nastal v bližini skladišča v bencinski cisterni. Ranjencev je več kot sto in med njimi je tudi poveljnik kopenhagskih gasilcev.

Eksplozija je bila tako močna, da je povzročila paniko celo v mestu Malmoe in v drugih krajih Južne Švedske, kjer so bila razbita številna okna. Sprva so menili, da je do eksplozije prišlo na Švedskem. Obalne straže so bile alarmirane in številni policijski avtomobili Rdečega križa so križarili po južnem Švedskem in iskali kraj eksplozije.

V Kopenhagenu so izobesili zastave na pol droga na vseh javnih poslopijih. Uvedli so preiskavo. Izključujejo — čeprav še ne dokončno — možnost sabotaže.

Vojaška moč Švedske

Švedski ministrski predsednik Erlander je izjavil novinarjem, da Švedska lahko v najkrajšem času mobilizira in oboroži nad pol milijona mož. V primeru nevarnosti torej razpolaga s 30 divizijami infanterijskih čet in zračnimi silami s tisoč letali. V zvezi s temi podatki je Erlander poudaril, da je švedska vojaška moč in njena politična nevtralnost velikega pomena za vso Skandinavijo.

Govoreč o oborožitvi vojaščine je Erlander dejal, da Švedska lahko uvozi vedno večje količine vojnega materiala, ker so predvsem uvoz iz Združenih držav Amerike v zadnjem času znatno olajšali. Tako je vsa švedska vojska popolnoma opremljena z avtomatičnim orožjem, le tankov in drugih oklopnih vozil ji še primanjkuje. Poleg tega so popolnoma reorganizirali tudi civilno obrambo in je vsak za vojaščino sposoben mož podvržen naboru.

Razvoj tujkega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo

Pred kratkim se je mudila v Avstriji skupina jugoslovanskih strokovnjakov za tujski promet na čelu s predsednikom zvezne uprave za turizem Apihom in direktorjem „Putnika“. Delegacija je razpravljala z vodilnimi osebnostmi avstrijskega turizma o požitviti tujkega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo. Predstavniki obeh držav so se sporazumeli, da bodo z odstranitvijo nekaterih dosedanjih omejitev v letu 1952 omogočili mnogo večji dotok avstrijskih turistov na jadransko obalo, omogočeno pa bo tudi jugoslovanskim turistom, da preživijo počitnice v avstrijskih letoviščih.

V letošnji turistični sezoni je 4300 avstrijskih turistov preživelo svoje počitnice v Jugoslaviji. Za prihodnjo pomlad pa se je že sedaj prijavilo nad tisoč reflektantov za Dalmacijo. Za avstrijske turiste sta bili dogovorjeni dve penzijski kategoriji: po 45 in 60 šilingov dnevno, v poštev pa pridejo predvsem Opatija, Crikvenica, Rab, Dubrovnik, Split, Hvar, Bled in Rogaska Slatina.

Jugoslovanska delegacija, ki je štela 20 članov, si je na obisku v Avstriji ogledala nekatere avstrijske turistične kraje na Koroškem, Salzburgu in na Dunaju ter se zelo pohvalno izrazila o stopnji avstrijskega tujkega prometa.

KOLEDAR

Sobota, 1. december: Marijan.
Nedelja, 2. december: Bibijana.
Ponedeljek, 3. december: Frančišek.
Torek, 4. december: Barbara.

SPOMINSKI DNEVI:

1. 12. 1870 — Sestanek slovenskih, hrvatskih in arbskih politikov v Ljubljani — postavili so takozvani „Ljubljanski program“ — za združenje Jugoslovanov.
2. 12. 1860 — Rojen France Grafenauer — 1916 — Umrl v Ljubljani slovenski zgodovinar in urednik Franc Levce — 1942 — Začetek atomskega veka — v univerzitetnih laboratorijih v Chicagu je uspel prvi poizkus z atomsko energijo.
3. 12. 1800 — Rojen v Vrbi na Gorenjskem pesnik France Prešeren — 1818 — Rojen higienik in začetnik moderne medicine Maks Pettenkofer — 1850 — Rojen v Moravčah pisatelj Fran Detla.
4. 12. 1798 — Umrl italijanski naravoslovec Luigi Galvani, ki je odkril po njem imenovani električni tok — galvanizem — 1926 — Umrla slovenska slikarica Ivana Kobilica.

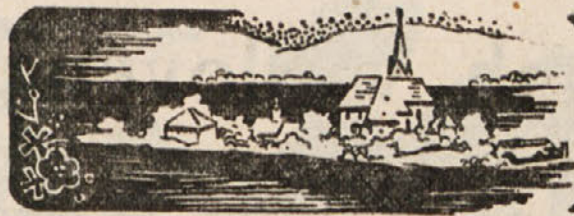
KOLONA KOROŠKEGA RDEČEGA KRIŽA SE JE VRNILA IZ POPLAVLJENE DOLINE REKE PO

Reka Po v Italiji, ki je poplavlila obsežno dolino svojega toka in se razlila na ozemlju 1.500 kvadr. kilometrov, je povzročila ogromno razdejanje, ki ga ne pomni kmalu zgodovina. Desettisoče ljudi je brez strehe in prišlo ob vse premoženje, na tisoče živine je utonilo v deročih valovih pobesnelih voda. Vsi narodi globoko sočustvujejo s težko prizadetim prebivalstvom in povsod so podvzeli obsežne pomožne akcije.

Poleg pomožne kolone Rdečega križa iz Dunaja in Nižje Avstrije se je založil v pomožno akcijo tudi koroški Rdeči križ. Šest koroških rešilnih avtomobilov je bilo založenih v pokrajini Ferrare.

Koroški rešilni avtomobili so v prvih dneh pomožne akcije med drugim prevozili čez 100 bolnih in hoje nezmožnih ljudi iz vasi Ciligore in Accende v Padovo. Vsako vozilo je prevozilo 1350 km in so morali zaradi poplav voziti po mnogih ovinkih. Akcijo je izvedlo 11 voznikov in spremljevalcev, ena sestra in eden zdravnik. Koroško pomožno kolono je pozdravil prefekt v Ferrari in se potem tudi poslovil od nje. V Trbižu se je zahvalil župan in predsednik Rdečega križa koroškemu pomožnemu moštvu za požrtvovalno dejanje ljubezni do bližnjega. Tudi podpredsednik koroškega Rdečega križa se je moštvu zahvalil za njihovo prvo pomožno delo v inozemstvu.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kämtner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschloßbach 17.

Po naši zemlji

BLATO

Dvajset let je preteklo, odkar smo kmetje zadnjič spregovorili z glasovnico v roki, ko smo izbirali moše v naša kmetijska zastopstva. Takrat, pred dvajsetimi leti, tudi novembra 1932-tega leta smo izglasovali izmed šestih pet naših zastopnikov v krajevni kmetijski odbor. Od leta 1932 do danes so minula leta, ko so hoteli nasilno iztrebiti naš rod, izseliti naše slovenske družine, ostale pa prisiliti k molku in jim vsiliti tujo govorico. Tako je bilo pod gospodstvom nacističnih nasilnikov, v času, ko so bili prepričani, da je njih čas prišel za večno likvidacijo koroških Slovencev.

Pa tudi po vojni so mislili nepoučljivi in nepoboljšljivi naši nasprotniki, da se je fašizmu posrečilo nas ustrahovati in da nas ni več. Zato je bilo mogoče, da so v svoji kratkovidnosti tudi po vojni brez razloga odstavili občinskega kmetijskega vodjo Mlača in nam proti ogorčenju velike večine kmetov v občini Blato vsilili trdega Nemca, privandranca in človeka nekmečkega poklica za Bauernführerja. Kljub temu, da so pristojne oblasti dobro vedele, da takšen postopek ne more biti pravičen, temveč slični nasilju in je bil zlonameran, je ostalo vse tako do dne 25. novembra t. l., ko je spet spregovoril naš kmet in si z glasovnico v roki osvojil zmago. Od šestih krajevnih kmetijskih odbornikov so štirje moške, ki so bili na listi Kmečke gospodarske zveze deležni našega zupanja, ko je 119 kmetov oddalo svoje glasovnice za listo Kmečke gospodarske zveze in so tako dokumentirali pravi obraz blaške občine. Dne 25. novembra so naši kmetje zavrnil kriticke enostranosti in dosegli to, kar smo vsa leta zaman zahtevali: pravično zastopstvo v krajevnem kmetiskem odboru.

V bodoče bo spet domač človek, kmet iz naših vrst naš Bauernführer. Napreden, izkušen kmet bo zastopal naše gospodarske koristi. Omogočen bo gospodarski napredek za vsakega in tudi podpore bodo pravično in pošteno razdeljevali. Smo za gospodarski napredek in dobrobit kmetijstva, smo za sodelovanje z vsemi ustanovami kmetijske zbornice, a edinole na podlagi enakopravnosti. Kmet je spregovoril in njegova volja se bo morala upoštevati.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Vabilo

V okviru Slovenske prosvetne zveze bo v nedeljo, dne 9. decembra 1951 ob 14. uri pri Janahu na Bistrici na Zilji

igra: „KADAR SE UTRGA OBLAK“

Udeležite se predstave v prav obilnem številu!

DOBRLA VES

Na pokopališču v Dobrli vesi je bil mnoga leta nagrobni kamen, ki so ga postavili preostali sorodniki svoji pokojni materi Katarini Wedenik. Katarina Wedenik je bila zavedna Slovenka, kakor je vsa Wedenikova družina, zato je samoumevno, da so v kamen vklesali slovensko besedilo, ki je spominjalo na rajno mater.

Kakor mati Katarina Wedenik, je bila zavedna Slovenka tudi njena hči Uršula, ki se je poročila z Guetzem. Ko pa je pred časom umrla tudi ta, njeno sestro Marijo so ugonobili fašistični nasilniki v koncentracijskem taborišču Auschwitz, so stari nagrobni spomenik odstranili in na njegovo mesto postavili novega z nemškimi besedilom in sicer nemško besedilo tudi za Katarino Wedenik. Novi kamen z nemškim napisom je dal postaviti mož pokojne Marije rojene Wedenik, Jakob Guetz, in sicer, kakor je mnenja brat pokojne, na pobudo poštnega predstojnika Emila Ragatschniga, ki je splošno znan kot priganjač germanizacije ter je baje kamnoseku tudi on naročil besedilo. Prej pa so še stari kamen s slovenskim besedilom odstranili in ga skrili v steljo, ker je sin pokojne Katarine in brat pokojne Marije, Josip Wedenik, protestiral proti uvedbi nemškega napisa na kamnu na gomilah dveh zavednih koroških Slovencev.

Proti temu postopku, germanizaciji še mrtvih Slovencev, je Josip Wedenik, sin pokojne Katarine in brat pokojne Marije, najbližji sorodnik obeh zavednih Slovencev, odločno protestiral in podvzel korake pri žandarmeriji, okrajnem in deželnem sodišču in okrajnem glavarstvu. Vsa prizadevanja v njegovi pravični stvari in globoki pieteti do svojih dragih pokojnih, katerih volja bi bila izpolnjena edinole s slovenskim napisom na nagrobnem spomeniku, so bila zaman in se odločajo pristransko z edinim namenom: germanizirati slovenske napise tudi na grobovih, kjer počivajo v gomilah osebe, ki so ohranile zvestobo slovenskemu rodu do zadnjega.

CELOVEC

V prezidiju deželne razstave zastopani koroški gospodarski krogi so se že pri izvedbi koroške deželne razstave 1951 prizadevali, da bi razstave v deželi osredotočili in bi vsako leto priredili v Celovcu razstavo celotnega koroškega gospodarstva. Taka razstava bi ne bila samo reprezentativna, temveč bi služila napredku skupnega koroškega gospodarstva.

Tozadavni predlog prezidija deželne razstave je dne 9. oktobra t. l. pri svoji seji obravnavala koroška deželna vlada. Deželna vlada je soglasno pristala na preureditev koroške de-

želne razstave v „koroški velesejem, Celovec“. Deželna vlada bo velesejem podpirala s posebnim ozirom na okoliščino, da se bo sejem v teku let organsko razvil v avstrijski lesni velesejem. Kot ena izmed najpomembnejših dežel na področju lesnega in gozdnega gospodarstva v Avstriji naj Koroška na bodočih lesnih velesejnih dokumentira kakšen delež zavzema v skupnem avstrijskem lesnem gospodarstvu. Za ta načrt so se izjavile zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo, zbornica za obrtno gospodarstvo in zbornica za delavce in nameščence.

V nedeljo so v celovski stolnici blagoslovili obnovljene orgle, ki so bile leta 1945 poškodovane od letaske bombe. Isti dan je praznoval stolni dekan prelat Maier 30-letnico svojega mašniškega posvečenja. — Deželni glavar Wedenig je pretekli teden obiskal kraje, ki so bili preteklo zimo prizadeti po plazovih in si ogledal uspehe obnovitvenih del. Razdejani objekti v Rennwegu so iz virov pomožne akcije že izgrajeni. V Heiligenblutu so razrušena poslopja tudi tik pred dogotovitvijo, v Mallntizu je za obnovo razdejanih stanovanjskih in gospodarskih poslopij vse pripravljeno. Deželni glavar je obravnaval z župani prizadetih občin o nadaljnjih ukrepih za popolno obnovo in o pomoči, ki je še potrebna.

VELIKOVEC

Na velikovškem dravskem mostu se je dne 27. novembra primeril pripetljaj, ki bi imel lahko usodne posledice. Poštni omnibus je trčil skupaj z 8 tonskim natovornim tovornim avtom. Omnibus je porinil tovorni avto, da je sprednji del moel preko mostne ograje. V omnibusu so se nahajali štirje potniki in so bili trije lažje poškodovani, dočim sta ostala sofer in dva spremljevalca nepoškodovana. Most je bil za vozila neprehoden in so morali voziti preko mostu v Tinjah—Kamenu. Domnevajo, da sta motorni vozili trčili skupaj zaradi poledene ceste.

Miklavževanje na Brnei

Slovensko prosvetno društvo „Dobra“ na Brnei bo priredilo v nedeljo, dne 2. decembra 1951, ob 14. uri pri Prangerju na Brnei miklavževanje

z opereto: „MIKLAVŽ PRIHAJA“

Starše naprošamo, da prinesejo darila po možnosti že do sobote, 1. decembra, k Prangerju.

Opereto bodo za odraslo publiko ponovili isti dan tudi zvečer ob 19.30 uri.

18

Nov up in nada pa prešine njegovo dušo, oživi njegovo srce, ko jame poveljnik takole govoriti:

„Včeraj sem vam bil zaradi predrznega govora zažugal s strašno smrtjo. Danes sem hotel izvršiti svojo grožnjo. Pokaziti sem vam hotel, kako ravna s kristjani nečloveški poveljnik, kakor ste mene včeraj vi imenovali.“

Toda moje srce se je danes omečilo, moja želja izpolnila. Vi ste sužnosti in smrti — rešeni.

Otela vas je tale deklica, znana vam Almira.“

Vsi jo kar začudeno pogledajo in vsak jo v duhu že zahvaljuje za njeno veliko dobrotu. Tudi Mirko se zdaj, ves oživljen in radosten, ozre na nekdanjo svojo prijateljico. Milo in hvaležno jo pogleda, rekoč:

„Presrečna ti hvala, draga Almira!“

V tem trenutku pa se zasliši iz stranskega šatora obupen krik: „Mirko, Mirko, to ni res!“

Mladeniču se zdi glas znan. V srce ga zbode, kakor da bi mu kdo z ostrim nožem vse žile prerezal. Ljut, kakor ranjen lev, hoče skočiti tja, od koder je prišel ta klic, ali straža ga hipoma zgrabi ter odvede s tovariši vred iz šatora.

Zala pa se zgrudi omedlela in obleži kakor mrtva na tleh. Bila je izdana in uničena.

Petnajsto poglavje

Še tistega dne popoldne je došlo iz glavnega tabora pri Beljaku povelje, naj se naša četa v gornji Rožni dolini hitro pomakne naprej. Združiti se ima z glavno vojsko v Podjurski dolini.

Zatorej se je v turškem šatorišču jelo takoj vse pripravljati na odhod. Prej pa se je še hotel poveljnik polastiti kristjanskega tabora pri cerkvi sv. Jakoba v Podgradu.

Zdaj ko je bilo Gradišče v njegovih rokah, je imel Turek več vojakov na razpolaganje. Z vso močjo se je odločil tedaj napasti dobro utrjeno cerkev. Toda vsak poizkus je bil zaman. Tudi tu so se naši vrlji Rožanje tako krepko in hrabro branili, kakor na Gradišču.

Vendar pa jim jame upadati pogum, ko so izvedeli, da je prišlo močno zavarovano Gradišče sovražnikom v roke in vsa njegova posadka pod meč ali v sužnost. Zatorej je bilo našim kmetom kaj po godu, ko jim turški poveljnik ponudi mir. Vsakemu kristjanu je obljubil prostost in življenje. Le svoje imetje, ves živež, hrano in druge dragocenosti naj prepuste mogočnemu zmagovalcu.

Pogoji so sprejeli, pogodba sklenila. Ali kakor je Turek teptal božje zapovedi in moral ljudi, kakor divjo zverino, tako je prelomil tudi pogodbo.

Mirno dospel v tabor, ni namreč prizanesel sovražnik kristjanom, temveč je dal vse pomoriti, kar mu je prišlo v pest. Kdor pa ni izdihnil duše pod njegovim bridkim mečem, je prišel v sužnost. Naposled so pople-

nili vse imetje, oropali cerkev zlatnine in srebrnine, zardrli zidovje, vas pa požgali do tal.

Dan pozneje so Turki zapuščali Gradišče in Podgrad. V spomin so uničili vse, kar so našli, pa niso mogli odvesti in odnesti s seboj. Upepelili so vse vasi na daleč okrog in nebo je krvavo žarelo noč in dan. Tudi Svetne so požgali. Ali na občno začudenje sta ostali dve hiši po ognju nedotaknjeni, in sicer poslopji, kjer sta bivali Almira in Mirko, to je hiša Serajnikova in Tresoglasova. dalje po Rožni dolini. S seboj so peljali z Gradišča in iz Podgrada nad tri sto ujetih kristjanov, žen in otrok, moških in deklet. Kdor pa je bil preslab, da ni mogel s njimi, tega so umorili brez usmiljenja, tako sivolase starčke, kakor majhne, nedolžne otročiče.

Na potu so puščali povsod očita znamenja svoje krvoločnosti in krutosti. Žito na polju so potepali, vasi in hiše požgali, ljudi po odvaali v sužnost.

V Podgorji so hoteli cerkev Matere božje upepeliti. Ali glej čudo! Cerkev ni hotela goreti. Tedaj pa so Turki, razljučeni in razjarjeni, razsekavali svete podobe in svetnike na oltarjih. In še nedavno so kazali tam ljudje na svetih podobah vsekana znamenja turške nečlovečnosti.

To je bila najhujša turška vojska, katero so doživeli nesrečni Slovenci na Koroškem. V kamen vsekane in na papir popisane so strašne dogodbe tistih časov; pa tudi med prepostim ljudstvom slovenskim še živijo dandanes žalostni spomini, ki nas živo spominjajo na nesrečno leto 1478.

Ali Bog, ki je vsem pravičen sodnik, je poplačal tudi Turkom njih krvoločnost.

Še o podzemskih lepotah v Sloveniji

Za Postojnsko jamo je doslej največja odkrita jama v Sloveniji. Križna jama pri Ložu, ki je bila znana že v prejšnjem stoletju a ni bila dobro raziskana. Že v prejšnji Jugoslaviji je Društvo za raziskavanje jam odkrilo še mnogo kosti jamskega medveda, ki je živel pred ledeno dobo. Po nekaterih najdbah tudi sklepajo, da je nekoč v davni živel v Križni jami tudi pračlovek.

Cela vrsta velikih jam je tudi pri Logatcu. Ena izmed njih je Dolarjeva, ki so jo odkrili šele nekaj let pred drugo svetovno vojno a je takoj zaslovela v znanstvenem svetu, ker so v nji našli zobe v davni izumrlega nosoroga.

Tudi v Savinjskih planinah je mnogo podzemskih jam, ki jim pravijo ljudje zijalka. Te jame so nastale drugače kakor kraške. Dočim je kraške jame v dolgih stotisočletjih izjedla in oblikovala voda, so nastajale gorske zijalka ob gubanju gora, ko so v stotisočletjih te oblikovale. V notranjosti, kjer so pokale in se lomile, se dvigale in premikale plasti, so nastale večje ali manjše votline, ki so se tu in tam odprle, da so zazijale gore. Zaradi tega tudi tla v zijalkah ne padajo tako strmo od vhoda navzdol kakor v vodnih kraških jamah.

V zijalkah je živel pračlovek, ki se je v tistih davnih časih v borbi za obstanek še moral skrivati v podzemlju. Neizpodbitno je dokazano, da je živel naš davni prednec, ki si je izdeloval orodje še iz kamna in kosti pred približno 20.000 leti v Potočki zijalki, ki je 200 metrov pod vrhom Olševe, gore na jugo-

lovansko-avstrijski meji. To je edino odkrito sečišče pračloveka tako visoko v planskem svetu. Zijalko so že pred vojno raziskovali slovenski znanstveniki, ki so odkrili neprecenljive znanstvene zaklade, da je Potočka zijalka zaslovela po vsem kulturnem svetu.

Poleg Postojnske jame je za turistične obiske

doslej opremljena v Sloveniji edino še Taborska jama pri Grosupljem, ki sicer po obsegu ni velika je pa zelo lepa. Ko bo popolnoma raziskana in za tujski promet opremljena tudi čudovita Križna jama, bo prav gotovo postala Postojnski jami resen konkurent.

T. S.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 2. december:

7.15 Jutranji koncert — Slovenska oddaja — 8.10 Kmečka oddaja — 11.15 Lepe melodije — 11.30 „Alojz in Alojzija“ — 11.50 Zabavni koncert — 12.45 Tedensko kulturno zrcalo — 13.00 Pozdrav za mesto in deželo.

Ponedeljek, 3. december:

6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 16.00 Pevska ura — 16.30 Otroci se seznanjajo z živalmi — 19.15 Glas mladine — 20.15 Zetje, ki jih radi izpolnimo.

Torek, 4. december:

6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 17.10 Popoldanski koncert — 18.45 Kmečka oddaja.

Sreda, 5. december:

5.50 Pet minut za kmetijstvo — 6.10 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.20 Kar si želite — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 „Koroški advent“

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 2. december:

7.00 do 8.00 Pester glasbeni spored s plošč — 8.15 Lahka sloven. instrumentalna glasba s plošč — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Zelimo vas razvedriti — 12.40 Zabavna glasba — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.10 Veseli zvoki — 15.30 Kmetijski nasveti — 17.40 Narodne pesmi poje kvartet „Niko Stritof“ — 18.00 Po naši lepi deželi — Iz zakladnice slovenskih skladateljev — 22.15 Glasbena oddaja za inozemstvo.

Ponedeljek, 3. december:

5.30 do 7.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Balet iz znanih oper — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Od melodije do melodije — 14.10 Pester spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 15.10 Zabavna glasba — 17.10 Češka lahka glasba — 18.20 Jezikovni pogovori — 18.30 Umetne in narodne pesmi poje moški zbor SKUD „Slava Klavira“ iz Maribora — 19.45 Zabavna glasba — 20.00 Simfonični koncert.

Torek, 4. december:

5.30 do 7.30 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 14.30 Igra Vaški kvintet, — po-

jeta Jelka in Sonja — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Popoldanski koncert — 17.30 Obiščimo Koroško... — 17.45 Kulturni pregled — 18.00 Polke in valčki — 18.20 Zdravstveni nasveti — 18.30 Pisan spored izvaja na harmoniko Avgust Stanko — 19.45 Zabavna glasba — 21.00 Svetovne in domače literarne novosti.

Sreda, 5. december:

5.30 do 7.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Lahke opoldanski koncert — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Iz predalov pionirskega uredništva — 14.00 Pregled knjižnega trga — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Ljubiteljem zabavne solistične glasbe — 18.00 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 18.30 Gospodarska oddaja — 18.45 Narodne pesmi poje basist Tone Petrovičič, z harmoniko spremlja Avgust Stanko — 19.00 Diskusija o sodobnih vprašanjih — 19.45 Zabavna glasba.

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) - električni material, žarnice za domačo uporabo in prodajo - Moderna reparaturna delavnica - Studijo za snemanje na ploščo.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 30. novembra do 3. decembra:

„Die Farm der Besessenen“

Dne 2. decembra ob 14. uri pravljica predstava:

„Immer wieder Glück“

Od 4. do 6. decembra:

„Anna-Karenina“

Peterhof

Od 30. novembra do 3. decembra:

„Entgleist“

2. decembra ob 10. in 14. uri.

„Walfisch in Sicht“

Od 4. do 6. decembra:

„Das war ein Kampf“

KRIVA VRBA

Dne 1. in 2. decembra:

„Liebe auf Eis“

VRBA

Dne 2. in 3. decembra:

„Madonna in Ketten“

Izseljenci, pozor

Vse bivše izseljence opozarjamo, da poteče z 31. decembrom 1951 rok za vlaganje zahtev po povračilnem zakonu. Vsi, ki še niste vložili zahtev za povračilo svojega po nacistih zaplenjenega premoženja, napravite to nujno do konca tega leta.

Prav tako tudi opozarjamo, da se vsi izseljenci v svojem lastnem interesu prepričajte, če obsega zemljiška knjiga res vse parcele. Pri tem izrecno opozarjamo, da v mnogih primerih niso bile prepisane vse vložne številke in je treba povsod, kjer to ni bilo izvršeno, napraviti novo prošnjo za povrnitev na povračilno komisijo deželnega sodišča v Celovcu.

Hkrati ponovno opozarjamo, da naj vsi, ki še niso zaprosili za „Opferausweis“, to takoj storijo, ker rok za vlaganje prav tako poteče s koncem tega leta.

Zveza slovenskih izseljencev

Sprejemanje strank pri finančni blagajni v Celovcu

Zaradi priprav za pravočasno ureditev letnega zaključka je sprejemanje strank pri finančnem uradu v Celovcu od 26. novembra do nadaljnjega omejeno samo na torek in četrtek od 8. do 12. ure.

Novi novci po 10 grošev

Ta teden je pričela Narodna banka z izdajo novih novcev po 10 grošev, ki so manjši in lažji kot dosedanji. Nove novce kovajo iz zmesi aluminija in magnezija. Znano je, da je kovanje dosedanjih novcev vključno s stroški za material dražje, kakor je njihova vrednost.

Torbe za dame, v usnju in NYLON
kakor potne torbe, aktovke, kovčke,
nahrbtnike in denarnice pri

LEDERWAREN MARKETZ

Celovec, Bahnhofstrasse 16 (Burg)
Lastna izdelava in reparaturna delavnica

Tržno poročilo

Na celovškem trgu so v četrtek, 29. novembra 1951 prodajali:

Krompir kg po šil. 1.—, strniščno repo kg po šil. 0.70, rdečo peso kg po šil. 2.—, korenje kg po šil. 1.50 do šil. 2.50, kolerabo kg po šil. 2.—, redkev kg po šil. 2.— do šil. 3.—, zeler kg po šil. 3.—, čebulo kg po šil. 3.— do šil. 3.50, čebulo-šaloti kg po šil. 5.—, česen kg po šil. 8.— do šil. 10.—, peteršilj kg po šil. 3.—, solato kg po šil. 5.—, špinačo kg po šil. 4.— do šil. 5.—, bele zeljate glave kg po šil. 2.—, rdeče zeljate glave kg po šil. 3.—, ohrovt kg po šil. 2.50 do šil. 3.—, kisló zelje kg po šil. 2.80 do šil. 3.50, kisló repo kg po šil. 3.—, jabolka in hruške kg po šil. 2.50 do šil. 5.—, suhe hruške kg po šil. 6.—, nerazbitne drobne orehe kg po šil. 10.—, debelejšše tankolupinate orehe kg po šil. 14.— do šil. 15.—, proso kg po šil. 3.—, pšeno kg po šil. 5.50 do šil. 7.—, kokošjo krmo kg po šil. 3.—

Mednarodni tiskovni institut

Kakor znano, je začel delovati sekretariat Mednarodnega tiskovnega instituta v Zürichu z dnem 1. septembra t. l. Sedaj pa je bil izvoljen za direktorja navedenega instituta E. J. B. Rose, ki bo prevzel svojo funkcijo 1. decembra. Študije je končal v Oxfordu, med drugo svetovno vojno je bil letalski podpolkovnik pozneje pa namestnik direktorja poročevalske službe v angleškem letalskem ministrstvu. Mednarodni tiskovni institut združuje uredniške svobodnih držav vseh celin. Njegovi osnovni cilji so: ukrepi za ohranitev in krepitev svobodnega tiska pa tudi preučevanjem problemov mednarodnega časnikarstva. V 21 državah že obstoječe nacionalni komiteji, katerih namen je, pospeševati cilje instituta na njihovem področju. V nadaljnjih 30 državah pa pripravljajo njih ustanovitev. Trenutno se ukvarja institut z naslednjimi vprašanji: stanje tiskovne svobode po vsem svetu preiskava o poročilih iz ZSSR in satelitskih držav; obseg in kvaliteta izmenjave vesti med državami. V pripravi je tudi ustanovitev raznih seminarjev.

Sredi meseca velikega srpana imenovanega leta je dospela glavna turška vojska od Beljaka po celovški dolini do reke Drave. Pri vasi Mohličje se ji je pridružila še četa, ki je plenila po Rožni dolini. Ne manj, nega nad deset tisoč kristjanskih ujetnikov je bilo sedaj v turški vojski. Kakor neumno živino so gonili s seboj nesrečne kristjane. Med njimi sta bili tudi Zala in Davorin. Tu je bil jok in stok, vpitje in krik!

Vsled hudega dežja je bila takrat Drava visoko narastla. Težko je bilo priti preko globoko reke. V naglici so si stesali Turki iz desk in brun mnogo ladij in brodov. Na nje so naložili svoj plen, v nje pognali ujete kristjane in vanje stopili tudi sami.

A teža je bila prevelika. Deroča voda je preplavila nekaj ladij in brodov. Velika množica Turkov je utonila, a še več kristjanov je našlo hladni grob v penicah valovih domače reke. Le majhno število ujetnikov se je rešilo iz močrne vode. Med njimi je bil tudi Davorin.

Ali nesrečne Zalike ni otela smrt v hladnih valovih turške sužnosti. Bila je v spremstvu glavnega poveljnika, in ta je čuval mlado ženo, kakor zenico lastnega očesa. Junaški mladenič Davorin se je dolgo boril z ljutimi valovi peneče reke Drave. Naposled ga je vrgla voda živega na suho.

Ves pobit in potrt, uničen in omamljen se je napotil naš junak polagoma po Rožni dolini proti domu. Noge so ga komaj nosile. Tako je bila oslABLJENA njegova telesna moč. Zakaj vkljenjen v železne verige je moral strdati v turški ječi. Še nekaj dni in Davorin bi bil lakote umrl.

Tudi duh njegov je bil otemnel in meglen. Vsak dan so ga strašili kruti turški vojaki, ko je bil ujet, z mučno smrtjo. Trpinčili so ga, kakor so ga mogli in znali. V teh mukah in bolestitih pa je bil, čemur se ni čuditi, nesrečni mladenič izgubil svoj spomin.

Le nekako temno se je še pozneje spominjal, da je hotel z Zaliko vred rešiti Mirka in njegove tovariši, a da je bila vse to preprečila — Almira. Toda na kakšen način in kje, tega pa siromak sedaj ni vedel več. Ali kadar koli je zagledal Almiro, se je vselej stresel na vsem životu. Strah in groza ga je obhajala pred njo. Nje se je izogibal kakor hudodelke, ki ima strašno pregreho na duši.

Na potu domov je prišla Davorinu majhna četa oboroženih kmetov naproti. Bil je Mirko s svojimi tovariši in soslednjimi kmeti z Gorenjskega.

Tisti dan namreč, ko so zapustili Turki Gradišče, so oprostili tudi Mirka in njegove tovariše. Ves obupan je hitel mladi mož potem v tabor pod Rožčico, menec, da še najde ondi svojo drago ženo in nevesto Zaliko. Ali žalibože, tu je moral prehitro spoznati, da je bil to res Zalin glas, katerega je slišal ono strašno jutro v turškem šatoru.

Sosedje so sedaj povzdigovali in slavili pogumno deklico Almiro, češ, ona sama je rešila Mirka in najodličnejše može v vsej okolici. Ona je tvegala zanje svoje življenje. Vse se je čudilo, ko je Almira pripovedovala, kako je šla tisto usodepolno noč naravnost k turškemu poveljniku v šator; kako ga je ondi kleče prosila, naj reši Mirka in njegove tovariše temne sužnosti. A ravno tedaj, ko je bila pri njem, je privedla ponočna straža Zaliko

v šator. Ujeli so jo nekeje v podzemeljskem hodniku, kamor jo je zvalil nesrečni in predrzni mladenič Davorin. Poveljnik je nato njeno iskreno prošnjo uslišal. Zalo pa kot nočno pohajalko odvedel v sužnost.

Tako je govorila izdajalka Almira svojim lahkovernim sosedom. Ljudje so res verjeli lažnim besedam in občudovali njen pogum. Le oče Serajnik je majal z glavno, toda rekel ni ničesar. Mirko pa malo da ni zblaznel, ko je izvedel, da je ujeta njegova Zalika. Hipoma je sklenil, da jo mora rešiti. Zatorej se je napotil preko Rožčice na Gorenjsko. Ondi je prosil pri kmetih pomoči, in res, marsikdo mu je sledil na Koroško.

Nagloma je bil nabral Mirko tudi v Rožni dolini nekaj mož in mladeničev. Nato so šli vsi, oboroženi s sekirami, vilami, kosami, železnimi verigami in hlodi, za turško četo v spodnjo Rožno dolino. Upali so, da jo dojdejo ter ji odvzamejo plen in ujetnike.

Ali namesto turške čete so dohiteli le Davorina, ki pa je bil že na potu proti domu. In ta jim je povedal, da se je turška četa združila že z ostalo vojsko ter odšla skozi Podjunsko dolino čez Štajersko in Kranjsko domov v globoko Turčijo. —

Žalostno je bilo odslej naprej življenje našega kmeta v Svetnah in v Podgradu. Vse hiše so bile požgane, vsi poljski pridelki uničeni. Kmet ne imel ničesar, s čimer bi preživel sebe in svoje. Pa tudi ljudi je manjkalo za delo. Vse je bilo v Rožni dolini kakor izumrlo. Marsikatera rodbina je celo izginila. Pri drugih so bile zopet le po ena, dve, ali k večjemu po tri osebe ostale pri življenju.

(Dalje)